

Bevangen

Voeding en druk op zool belangrijk voor klauwen

Aan de hand van praktijkvoorbeelden schrijven twee dierenartsen maandelijks over ziekten in de melkveehouderij. Dierenarts Toon Meesters (links), van dierenartsenpraktijk Visdonk uit Roosendaal, en Jef Laureyns (rechts), verbonden aan de Universiteit Gent, wisselen elkaar af bij een beschrijving van ziektebeeld tot behandeling.

Wanneer een koe plots een grote hoeveelheid snel verteerbare koolhydraten opneemt, kan acute klauwbevangenheid ontstaan. Het dier weigert op te staan of is plots hevig kreupel en durft bijna niet te stappen. De voorpoten worden naar voren gestrekt en de achterpoten worden onder het lichaam geplaatst. Het dier kromt de rug en trekt de buik op. Sommige dieren hebben koorts.

Slepende klauwbevangenheid komt het meest voor. Hoogproductieve koeien krijgen veel krachtvoer en leven daardoor voortdurend op het randje van pensverzuring. Bij verzuring van de pensinhoud ontstaan stoffen die schadelijk zijn voor de hoornvorming in de klauw. Wanneer deze schadelijke producten daar via de bloedbaan terecht komen, ontstaan bloeditstortingen in de zool, die eerst rood kleuren en daarna geel. De hoornlaag is op die plaatsen bijgevolg van slechte kwaliteit. Slepende hoefbevangenheid vormt op die manier naast de gewone stinkpoot een belangrijke oorzaak van zoolzweren.

Bij de slepende vorm ontstaan op de rug van de klauwwand ook horizontale groeven. Soms grijpen deze groeven zo diep in dat de klauw 'ontschoend' wordt. Het gedeelte tussen de groef en de klauwtop komt los. In sommige gevallen ontstaat

een knik in de voorkant van de klauw. Niet alleen voeding kan aan de basis liggen van de beschreven letsels. Ook abnormale of langdurige overbelasting van de klauwen speelt een rol. Te sterk geconcentreerde druk ontstaat door steenslag op een kavelpad naar de wei of versleten betonroosters. Vooral te lang staan blijkt gemakkelijk aanleiding te geven tot klauwbevangenheid. Door lange wachttijden voor het melken of slechte ligboxen kan het zijn dat koeien te lang moeten staan. In ruime boxen met zachte bedding gaan koeien heel snel liggen. Voldoet de box niet, dan treuzelen de dieren veel te lang vooraleer ze gaan liggen. Eventueel blijft een aantal koeien staan, half in de box.

In een oogopslag is zichtbaar of de boxen voldoende comfortabel zijn voor de koeien. Wanneer te veel koeien rechtop staan in de box is er iets fout met de ligboxen. Er moet ook 10 procent meer ligplaatsen dan koeien zijn. Op die manier kunnen de laagst geplaatste dieren in de sociale rangorde eveneens rustig gaan liggen. Brede gangpaden en voldoende ligplaatsen zorgen voor voldoende uitwijkruimte.

Vaarzen staan meestal onderaan de sociale ladder. Bovendien hebben zij heel wat aanpassingsproblemen: een nieuwe stal, gewijzigd rantsoen en andere, vaak oudere kuddegenoten. Vaarzen hebben dus veel kans om slepende hoefbevangenheid op te lopen. Het is daarom aan te bevelen om vaarzen een geleidelijke aanpassingsperiode te gunnen. Dat kan door ze te laten opgroeien in een stal met gelijkaardige inrichting als de stal van de koeien en door de drachtige vaarzen alvast bij de droogstaande koeien te huisvesten. Dieren die met goede klauwen uit de eerste lactatie komen, blijven op latere leeftijd veel beter ter been.

Jef Laureyns, dierenarts te Merelbeke

De encyclopedie **Laminitis**

Bevangenheid of laminitis is een ziekte van de lederhuid van de klauw. Risicogroepen zijn vaarzen, dieren rond afkalven of dieren die veel krachtvoer krijgen. De gevolgen van bevangenheid zijn vaak pas later zichtbaar door veranderingen in de hoornproductie en de klauwvorm, zoals een ingedeukte voorrand, te duidelijke, naar achter toe afzakkende groeiingen, geel- of roodverkleuring van de hoorn van de zool, defecten in de witte lijn en zoolzweren. Voldoende structuur in het rantsoen en een juiste verhouding tussen krachtvoer en structuur helpen bevangenheid voorkomen.